

Motion till riksdagen 2019/20:3627

av **Kristina Axén Olin och Gudrun Brunegård (M, KD)**

med anledning av skr. 2019/20:162 Riksrevisionens rapport om undantag från skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 juli 2021 bör tydliggöra hur undantag från skolplikten kan göras och tydliggöra kommunernas ansvar för att kontrollera om eleven deltar i skolgång utomlands, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Alla barn i Sverige har en grundlagsfäst rätt till utbildning. Rätten till utbildning motsvaras också av en skyldighet att gå i skolan för barn som är folkbokförda i Sverige. Denna skyldighet kallas skolplikten och gäller från förskoleklass till dess att grundskolan är avslutad. Skolplikten är ett grundläggande fundament i det svenska utbildnings-systemet. Därför ser Moderaterna och Kristdemokraterna allvarligt på den kritik som Riksrevisionen i sin granskningsrapport Undantag från Skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn har riktat mot hur regelverken tolkas och används och mot skolmyndigheternas, Skolinspektionens och Skolverkets, arbete med att både granska skolpliktsbevakningen och stödja huvudmännen i deras tillämpning.

Riksrevisionen har granskat skolpliktsbevakningen utifrån tre centrala bestämmelser i skollagen. Det handlar om de bestämmelser som möjliggör att en elev får beviljas längre ledighet om det finns synnerliga skäl, om de bestämmelser som säger att elevens hemkommun kan bevilja eleven rätt att fullgöra skolplikten på annat sätt samt bestämmelserna om att skolplikt inte gäller ett barn som varaktigt vistas utomlands eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet går i skola. Vid en varaktig vistelse utomlands upphör skolplikten även om eleven fortsätter att vara folkbokförd i landet.

I sin granskning slår Riksrevisionen fast att det råder stora gränsdragningsproblem när bestämmelserna ska tillämpas. Inte bara gör de olika huvudmännen skiftande bedömningar om när och hur vilket regelverk ska tillämpas, stora variationer finns även inom en skolhuvudmans olika skolenheter. Vidare gör Riksrevisionen bedömningen att Skolinspektionen inte har utövat någon tillsyn över hur bestämmelserna tillämpas och att Skolverket inte har tagit fram tillräckligt med stöd och vägledning för någon av bestämmelserna.

Riksrevisionen ger följande rekommendationer:

- Regeringen bör ta initiativ till att ändra bestämmelserna i skollagen och då beakta hur långa ledighetsbeslut en rektor ska kunna ta, om en möjlighet till sanktionsavgift bör införas i skollagen och om bestämmelsen om varaktig vistelse utomlands enbart ska vara tillämplig för barn till statligt anställda som är stationerade utomlands.
- Skolinspektionen bör utföra tillsyn av hur bestämmelserna tillämpas.
- Skolverket bör ta fram stöd och vägledning på området.

Moderaterna och Kristdemokraterna ser ett fortsatt stort värde i globaliseringen och de möjligheter till utbyte mellan länder och kulturer som möjliggörs när människor enkelt kan flytta och jobba i världens alla länder. Det behöver därför även fortsättningsvis finnas goda möjligheter för familjer att kunna jobba och verka utomlands och samtidigt tillgodose barnens rätt och möjligheter till utbildning.

Samtidigt visar Riksrevisionens granskning att regelverken kring detta är svårtolkade. Till exempel lyfter Riksrevisionen fram fall där familjer som ska flytta utomlands och har ansökt om att ”få fullfölja skolplikten på annat sätt” har fått ett negativt besked och i stället har gått vidare och ansökt om att skolplikten ska upphöra. De har även sett flera beslut där ansökan ursprungligen har gällt medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt, men där hemkommunen i stället har fattat beslut om att skolplikten upphör på grund av varaktig utlandsvistelse.

Riksrevisionen konstaterar också att det saknas bestämmelser om kommunernas ansvar att kontrollera om eleven deltar i skolgång utomlands. Detta ansvar måste tydliggöras och exempelvis göras genom att intyg krävs från den aktuella utlandsskolan.

I likhet med Riksrevisionen anser Moderaterna och Kristdemokraterna att det är angeläget att komma till rätta med oklarheterna i dagens lagstiftning, tillsynen över dess tillämpning och Skolverkets bristande vägledning för hur lagstiftningen ska tolkas och användas. De brister som Riksrevisionen har visat finns är särskilt allvarliga givet att skolplikten har en sådan betydelsefull och central roll i svenskt utbildningsväsende. I skrivelsen skriver regeringen att ”regeringen anser att det kan finnas behov av att se över de aktuella bestämmelserna och kommer att ta med sig frågan i det fortsatta arbetet.”

Givet skolpliktens betydelse samt Riksrevisionens ståndpunkt om att dagens tillämpning av regelverken inte uppfyller regeringsformens krav på ”likhet inför lagen”, anser Moderaterna och Kristdemokraterna att detta är en otillräcklig åtgärd. Vi anser därför att regeringen, senast den 1 juli 2021, bör återkomma med lagförslag som tydliggör hur undantag från skolplikten kan göras och som tydliggör kommunernas ansvar att kontrollera om eleven deltar i skolgång utomlands. Skolinspektionen bör få i uppdrag

att utföra tillsyn av hur bestämmelserna tillämpas, och Skolverket bör ta fram stöd och vägledning.

Kristina Axén Olin (M)

Gudrun Brunegård (KD)